

Naziv kolegija	UVOD U PENOLOGIJU I PENITENCIJARNO PRAVO	
Nastavnici	Izv. prof. dr. sc. Elizabeta Ivičević Karas Izv.prof. dr. sc. Anna-Maria Getoš Kalac	
Status kolegija (semestar i redoviti ili fakultativni)	II semestar Fakultativni	
Bodovna vrijednost i način izvođenja nastave (predavanja, vježbe, seminar i sl.)	Predavanja	
ECTS koeficijent opterećenja studenta	3	
Broj sati po semestru	10	
Ciljevi kolegija		
<ol style="list-style-type: none"> Steći znanja o penologiji kao znanstvenoj poddisciplini kriminologije, uključujući njezin predmet, metode, definiciju i odnos s drugim kaznenim znanostima; Razumjeti i objasniti penološke teorije i osnovne razvojne faze penologije kao kriminološke znanstvene poddiscipline, s posebnim osvrtom na alternativne sankcije, restorativnu pravdu, medijaciju između počinitelja i žrtve i sl.; Prepoznati fenomenološke osobitosti različitih skupina počinitelja kažnjivih ponašanja, posebice delikata nasilja, imovinskog kriminala, zlouporabe opojnih droga, organiziranog kriminala, korupcije i sl., u kontekstu kriminalnog povrata i izvršavanja kaznenih sankcija; Kritički vrednovati i prepoznati penološki relevantna područja, posebice viktimologiju, ali i znanstveno utemeljenu politiku suzbijanja kažnjivih ponašanja, uključujući najnovije spoznaje dobivene penološkim istraživanjima; Steći znanja o organizaciji i pravnom uređenju izvršavanja kazne zatvora kao najteže kaznenopravne sankcije; Analizirati ustrojstvene i funkcionalne aspekte zatvorskog sustava, te pravne i praktične aspekte ljudskih prava zatvorenika; Prepoznati uloge koje u tijeku izvršavanja kazne zatvora imaju različita tijela penalne administracije i posebno sudac izvršenja; Proširiti znanje studenata u području kaznenog izvršnog prava; Razviti sposobnost analitičkog i kritičkog sagledavanja rezultata primjene kaznenog materijalnog i kaznenog procesnog prava u praksi; Vrednovati prednosti i nedostatke postojećeg penitencijarnopravnog sustava. 		
Sadržaj kolegija		
<p>Kolegiji je podijeljen na dvije međusobno isprepletene, no ipak samostalne tematske cjeline: penologiju i penitencijarno pravo. Prva tematska cjelina kolegija obuhvaća penologiju kao poddisciplinu kriminologije. Obuhvaća: predmet, metode, definiciju i odnos penologije s drugim kaznenim znanostima; penološke teorije i osnovne razvojne faze penologije, s posebnim osvrtom na alternativne sankcije, restorativnu pravdu, medijaciju između počinitelja i žrtve i sl.; kaznene i zatvorske statistike, problematiku tzv. tamne brojke kriminala u svjetlu kriminalnog povrata; fenomenološke osobitosti različitih skupina počinitelja kažnjivih ponašanja, posebice delikata nasilja, imovinskog kriminala, zlouporabe opojnih droga, organiziranog kriminala, korupcije i sl., u kontekstu kriminalnog povrata i izvršavanja kaznenih sankcija; ostala penološki relevantna područja, posebice viktimologiju, ali i znanstveno utemeljenu politiku suzbijanja kažnjivih ponašanja, uključujući najnovije spoznaje dobivene penološkim istraživanjima; trendove kretanja broja i strukture osuđenih osoba u Hrvatskoj i na međunarodnoj razini, s posebnim osvrtom na izbor i vrstu sankcije. Kolegijem će nadalje biti obuhvaćeni sljedeći sadržaji: penitencijarno pravo kao autonomna pravna disciplina i dio kaznenog prava u širem smislu, povijesni sustavi izvršavanja kazne zatvora i razvoj penitencijarnog prava, izvori penitencijarnog prava, načela izvršavanja kazne zatvora, tijela penalne administracije, sudac izvršenja, tijek izvršavanja kazne zatvora, prava zatvorenika, primjena prisilnih mjera prema</p>		

zatvorenicima, mehanizmi nadzora nad izvršavanjem kazne zatvora i sredstva za zaštitu prava zatvorenika.

Očekivani ishodi učenja

Nakon uspješno savladanog predmeta student (postdiplomant) će moći:

Znanje i razumijevanje

- **definirati** pojam penologije i njezin odnos prema drugim kaznenim i kaznenopravnim znanostima;
- **identificirati** ključne značajke pojavnih oblika kažnjivih ponašanja (kriminološke fenomenologije) i njihove uzroke (etiologija) u kontekstu kriminalnog povrata;
- **grupirati** penološke teorije u kontekstu prostora i vremena njihovog nastanka i razvoja;
- **kritički vrednovati i prepoznati** alternative izvršavanju kaznenih sankcija;
- **razumjeti i objasniti** najnovije empirijske spoznaje s područja penologije u kontekstu društva i kaznenopravnog sustava;
- **sažeti** sva stečena znanja iz područja penologije, i njezine najvažnije značajke kako bi se razumjela kažnjiva ponašanja u cjelini i društvena reakcija na ista;
- **grupirati** unutarnje i međunarodne pravne izvore penitencijarnog prava;
- **opisati** ustroj, nadležnost i djelokrug tijela za izvršavanje kazne zatvora;
- **opisati** tijek izvršavanja kazne zatvora;
- **razumjeti i objasniti** temeljna načela izvršavanja kazne zatvora;
- **razumjeti i objasniti** funkcioniranje međunarodnih i nacionalnih mehanizama nadzora nad izvršavanjem kazne zatvora, a posebno sudskog nadzora nad izvršavanjem kazne zatvora;
- **diskutirati** o aktualnom stanju u hrvatskom zatvorskom sustavu u kontekstu čimbenika koji na to stanje utječu.

Primjena

- **koristiti** osnovne penološke pojmove i terminologiju;
- **interpretirati** rezultate penoloških istraživanja;
- **izabrati** alternativne sankcije primijenjene fenomenološkim osobitostima počinitelja kažnjivih ponašanja;
- **primijeniti** stečeno znanje u praksi;
- **koristiti se** rezultatima domaćih i međunarodnih penoloških istraživanja i **rukovati** raznim stečenim vještinama prilikom obrade podataka
- **interpretirati** i **primijeniti** penitencijarnopravne norme u svjetlu međunarodnopravnih i europskih pravnih standarda;
- **primijeniti** znanje o međunarodnopravnim i zakonskim standardima postupanja prema zatvorenicima u analizi odluka iz prakse hrvatskih sudova i administrativnih tijela;
- **primijeniti** penološki relevantne podatke za analizu stanja u hrvatskom zatvorskom sustavu;
- **interpretirati** trendove kretanja penološki relevantnih pokazatelja u domaćem i stranom te međunarodnom kontekstu.

Analiza

- **usporediti i analizirati** kretanje i strukturu osuđenih osoba u Hrvatskoj i inozemstvu;
- **izdvojiti** najvažnije kriminogene dispozicije te endogene i egzogene čimbenike koji doprinose kriminogenezi u kontekstu kriminalnog povrata;
- **ispitati i kategorizirati** različite penološke teorije te **povezati** iste s različitim pojavnim oblicima kažnjivih ponašanja;
- **analizirati** podatke istraživanja i pravilno **tumačiti** dobivene rezultate u cilju provjere postavljenih hipoteza.
- **kategorizirati** međunarodnopravne i unutarnje izvore penitencijarnog prava s obzirom na njihov sadržaj i učinke;
- **analizirati** penitencijarnopravne norme;
- **analizirati** odluke penalne administracije i sudbenih tijela nadležnih u postupku izvršavanja kazne zatvora;

- **razlikovati i usporediti** glavne mehanizme nadzora nad izvršavanjem kazne zatvora;
- **analizirati** čimbenike koji utječu na stanje u hrvatskom zatvorskom sustavu i usporediti ih sa čimbenicima koji djeluju u inozemstvu i na međunarodnoj razini.

Sinteza

- **osmisliti** sadržaj i tijek penološkog kvantitativnog i kvalitativnog istraživanja;
- **predlagati** potrebne izmjene kaznene politike i politike kažnjavanja s obzirom na pojedine pojavne oblike kažnjivih ponašanja;
- **izgraditi** metodološki sustav za izradu pisanih radova s područja penologije;
- **osmisliti** protokol izrade pisanog rada, **formulirati** odgovarajuće hipoteze i **sastaviti** koncept s predloškom radne literature;
- **formulirati** zaključke o povezanosti pojedinih standarda postupanja prema zatvorenicima sa svrhom izvršavanja kazne zatvora;
- **rasporediti** uloge administrativnih državnih tijela, sudova i parlamenta u nadzoru nad izvršavanjem kazne zatvora i zaštiti prava zatvorenika;
- **predložiti** promjene u penitencijarnom normativnom uređenju i praksi;
- **formulirati** zaključke o mehanizmima djelovanja penoloških uvjeta;
- **predložiti** mjere za unapređenje penološki relevantnih čimbenika s ciljem postizanja optimalnog stanja u zatvorskom sustavu.

Vrednovanje

- **ocijeniti** kvalitetu, održivost i provedivost kaznenih sankcija i njihovih alternativa u praktičnim uvjetima i na temelju empirijskih kriminoloških i normativnih kaznenopravnih spoznaja;
- **odabrati** daljnje izučavanje pojedinih segmenata penologije i **procijeniti** koje je područje najprimjerenije za daljnju subspecijalizaciju;
- **preispitati i valorizirati** dnevno-političke i medijske rasprave o sankcijama, zatvorskom sustavu, tretmanu počinitelja kažnjivih ponašanja, recidivizmu i sl. u kontekstu znanstveno utemeljenih penoloških spoznaja;
- **vrednovati** stupanj implementacije međunarodnopravnih standarda postupanja prema zatvorenicima u hrvatskom zakonodavstvu i penitencijarnoj praksi;
- **prosuditi** djelotvornost mehanizama administrativne, sudske i parlamentarne (političke) zaštite prava zatvorenika;
- **preporučiti** izmjenu pojedinih zakonskih odredbi radi usklađenja s međunarodnopravnim standardima postupanja prema zatvorenicima;
- **zaključiti** o važnosti djelotvornosti domaćih mehanizama nadzora nad izvršavanjem kazne zatvora;
- **prosuditi** stanje u hrvatskom zatvorskom sustavu i penološki značaj pojedinih sankcija;
- **vrednovati** pouzdanost pojedinih izvora podataka o penološki relevantnim čimbenicima;
- **preporučiti** različite vrste penoloških tretmana u odnosu na specifične skupine delinkvenata.

Opće (generičke) vještine

Nakon uspješno savladanog predmeta student (postdiplomant) će moći:

- **prezentirati** u javnosti stečena i usvojena znanja;
- **unaprjeđivati** stečena znanja i sposobnost kritičkog promišljanja;
- **sudjelovati** u timskom, kao i samostalnom profesionalnim radu.

Praćenje i vrednovanje rada studenata tijekom nastave i oblici provjere znanja

Oblici provjere znanja

	Oblici provjere znanja	Razina znanja sukladno Zakonu o Hrvatskom kvalifikacijskom okviru
1.1.	Sudjelovanje u grupnoj raspravi	Razina znanja 4

1.2.	Pisani ispit	Razina znanja 4
1.3.	Usmeni ispit	Razina znanja 3
<p>Sudjelovanje na nastavi</p> <p>Predavanja su zamišljena kao interaktivna cjelina u kojoj se komunikacijom između predavača i studenata predaje gradivo. Od studenata se očekuje da budu pripremljeni za svaku temu te da svojim pitanjima i komentarima sudjeluju u raspravi o aktualnim temama. Doprinos studenata raspravi se evaluira.</p> <p>Pisani ispit</p> <p>Pisani ispit sastoji se od esejskih pitanja, kojima se provjerava poznavanje i razumijevanje gradiva, te pravnološki povezivanje činjenica.</p> <p>Usmeni ispit</p> <p>Na usmenom ispitu od studenta se traži dobro razumijevanje materije, te posjedovanje analitičkih, kritičkih i prezentacijskih pravničkih sposobnosti.</p> <p><u>Kriterij ocjenjivanja</u></p> <p>Ocjenjivanje se provodi tijekom nastave uz odgovarajući ishod učenja i konačno na pisanom i usmenom ispitu iz kolegija.</p> <p>Završna ocjena ispita u pretežitom je dijelu utemeljena na znanju pokazanom tijekom ispita, ali i na sudjelovanju u nastavi. Aktivnost i pokazano znanje tijekom nastave uzet će se u obzir pri formuliranju konačne ocjene. Ocjena se određuje sukladno navedenim parametrima, skale od nedovoljan (1) do izvrstan (5).</p>		
Načini praćenja kvalitete koji osiguravaju stjecanje izlaznih kompetencija		
<p>Kvaliteta se prati tijekom cijelog nastavnog procesa, tijekom izvedbe nastave kroz pokazatelje kao što su redovitost pohađanja predavanja, aktivnost i reakcije studenata. Kvaliteta se prati i kroz rezultate koje studenti ostvaruju na ispitu.</p>		
Obveze studenata		
<p>Od studenata se očekuje da redovito pohađaju predavanja, da budu pripremljeni za teme predavanja, a aktivno sudjeluju u nastavi postavljanjem pitanja i davanjem komentara, te da pristupe polaganju ispita.</p>		
Obvezna literatura		
<ul style="list-style-type: none"> • Scott, D., <i>Penology</i>, SAGE Publications Ltd., London, 2008 (dio 1. i 2.). • Šeparović, Z., <i>Kazneno izvršno pravo i uvod u penologiju</i>, Pravni fakultet, Zagreb, 2003. • Getoš Kalac, A.-M., <i>Predavanja „Penologija“</i>. www.pravo.hr/KP/predmet/uuppp • Ivičević Karas, E., <i>Penitencijarno pravo</i>, Narodne novine, Zagreb, 2016. • Krapac, D.; Đurđević, Z.; Ivičević Karas E.; Bonačić, M.; Burić, Z., <i>Presude Europskog suda za ljudska prava protiv Republike Hrvatske u kaznenim predmetima</i>, (ur. Zlata Đurđević i Elizabeta Ivičević Karas), Sveučilište u Zagrebu, Pravni fakultet, Zagreb, 2013. (odabrana poglavlja - presude u penitencijarnim predmetima) • <i>Europska konvencija za zaštitu ljudskih prava i temeljnih sloboda</i>, NN MU 6/1999 i 8/1999. • <i>Zakon o izvršavanju kazne zatvora</i>, NN 128/99, 55/00, 59/00, 129/00, 59/01, 67/01, 11/02, 190/03, 76/07, 27/08, 83/09, 18/11, 48/11, 125/11, 56/13 i 150/13. 		
Osnovna izborna literatura		
<ol style="list-style-type: none"> 1. Albrecht, H.-J., <i>Prison Overcrowding – Finding Effective Solutions Strategies and Best Practices Against Overcrowding in Correctional Facilities</i>, Max Planck Institute for Foreign and International Criminal Law, 2012. (dostupno na: http://www.mpicc.de/shared/data/pdf/research_in_brief_43_-_albrecht_prisonovercrowding.pdf) 		

2. Babić, V.; Carić, M.; Flegar, V.; Josipović, M.; Pleić, M.; Tomašević, G.; Vukota, Lj.; Vukušić, I.; Žulj, J., *Zbirka radova suradnika na projektu „Europske značajke i dvojbe hrvatskog sustava izvršenja kazne oduzimanja slobode“* (ur. Tomašević, G., Pleić, M.), Pravni fakultet Sveučilišta u Splitu, Split, 2012.
3. Babić, V.; Josipović, M.; Tomašević, G., *Hrvatski zatvorski sustav i zaštita ljudskih prava zatvorenika*, Hrvatski ljetopis za kazneno pravo i praksu, 2/2006, str. 685 – 743.
4. Ivičević Karas, E., *Ljudska prava i temeljne slobode u hrvatskom penitencijarnom pravu*, u: *Profili hrvatskog kaznenog zakonodavstva* (D. Krapac ur.), Hrvatska akademija znanosti i umjetnosti, Zagreb, 2014., str. 175 – 205.
5. Josipović, M.; Babić, V., *Komentar Zakona o izvršavanju kazne zatvora*, Novi informator, Zagreb, 2006.
6. Josipović, M.; Tomašević, G.: *Novo hrvatsko izvršno kazneno pravo*, Hrvatski ljetopis za kazneno pravo i praksu, Vol. 6 - br. 2 (1999), str. 617 - 634.
7. Pleić, M., *Međunarodni instrumenti zaštite prava zatvorenika i nadzor nad sustavom izvršavanja kazne zatvora*, Hrvatski ljetopis za kazneno pravo i praksu, 1/2010, str. 307 – 331.
8. Van Zyl Smit, D.; Snacken, S., *Principles of European Prison Law and Policy*, Oxford University Press, 2009.
9. Žakman-Ban, V.: *Hrvatski penalni sustav: postignuća, dileme i primjedbe*, Hrvatski ljetopis za kazneno pravo i praksu, br. 2/1996, str. 805-828